EtnoBarometer

Peiling Tweede Kamerverkiezingen 2017 stemgedrag en stemmotieven van Nederlanders met een migratie-achtergrond

Rotterdam, maart 2017 Versie: 2017-02

Bijlage: Meningspeiling onder Turkse Nederlanders i.v.m. diplomatieke rel met Turkije

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Het Opiniehuis/de EtnoBarometer in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Het Opiniehuis-de EtnoBarometer.

Voor meer informatie:
De EtnoBarometer
info@etnobarometer.nl
www.etnobarometer.nl

INLEIDING

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart wordt er volop gepeild naar waar Nederlanders op gaan stemmen. Een aantal groepen die zich moeilijk laten peilen zijn de zogenaamde TMSA groepen. 1 miljoen Nederlanders met een migratie-achtergrond in Turkije, Marokko, Suriname en de Nederlandse Antillen.

Deze groepen laten zich moeilijk peilen omdat ze in mindere mate bereid zijn om aan onderzoek mee te doen, vanwege een lage interesse of laag vertrouwen in de Nederlandse politiek, culturele verschillen of praktische redenen zoals een taalbarrière.

De EtnoBarometer peilt periodiek de stemming onder deze groepen. Waar liggen hun politieke interesses? Hoe betrokken zijn ze bij de verkiezingen? Gaan ze überhaupt stemmen?

Voor het uitvoeren van het onderzoek worden verschillende methodes van dataverzameling ingezet. In eerste instantie maken wij gebruik van onze online panelbestand. Ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen vooral laagopgeleiden en ouderen vullen wij aan door onze leden zonder internet/e-mail/met een taalachterstand telefonisch te benaderen. In het Nederlands of in de eigen taal. Tevens nemen wij huis aan huis enquêtes af in de wijken waar deze groepen goed vertegenwoordigd zijn.

De resultaten van dit onderzoek worden in dit rapport op visuele wijze gepresenteerd. In dit rapport zullen wij de resultaten van de peilingen van 7 februari en 11 maart met elkaar vergelijken.

Hoe we het onderzoek precies hebben opgezet, vindt u in de onderzoeksverantwoording achterin het rapport.

SAMENVATTING

De gemiddelde opkomst van alle migrantengroepen Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders (TMSA) ten opzichte van de vorige peiling ligt iets hoger 52% t.o.v. 47%. Dit komt vooral omdat meer Turkse Nederlanders (+9%) en Marokkaanse Nederlanders (+5%) zeggen te gaan stemmen. Dit is duidelijk hoger dan in voorgaande verkiezingen.

31% van de Nederlanders met een migratie-achtergrond heeft nog geen keuze gemaakt voor een bepaalde partij. Antillianen twijfelen meer (37%) dan de andere groepen. Turken twijfelen het minst met 23%. De kiezers die nog twijfelen, twijfelen vooral tussen de partijen DENK, PVDA, Groen Links en D66. Discriminatie, verdeeldheid in de samenleving en de zorg zijn voor alle Nederlanders met een migratie-achtergrond belangrijke thema's.

Meer Turkse- en Marokkaanse Nederlanders zeggen te gaan stemmen. Partij DENK profiteert hiervan en stijgt in de peilingen t.o.v. de februari-peiling van de EtnoBarometer met 4%.

DENK (+5%) en PVDA (+2%) profiteren van de hogere opkomst onder Turkse Nederlanders. Zowel DENK als de PVDA profiteren van de hogere opkomst onder

Marokkaanse Nederlanders. Onder Turkse Nederlanders zijn vooral terrorisme en de buitenlandse politiek belangrijke verkiezingsthema's. Daarentegen spelen de thema's godsdienstvrijheid en bestrijding van criminaliteit een belangrijke rol onder Marokkaanse Nederlanders.

Meer Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders zeggen te gaan stemmen op de PVDA. Relatief stijgen de PVDA (+5%), D66 (+2%) en Artikel 1 (+3%) onder Surinaamse Nederlanders ten opzichte van de februari-peiling. Dit gaat ten koste van de PVV, SP en CDA. Onder Antilliaanse Nederlanders is vooral de daling van SP met -6% opvallend. Artikel 1 stijgt met 3%. Onderwijs en pensioenen zijn belangrijke verkiezingsthema's voor Surinaamse- en Antilliaanse Nederlanders.

RESULTATEN PER VRAAG

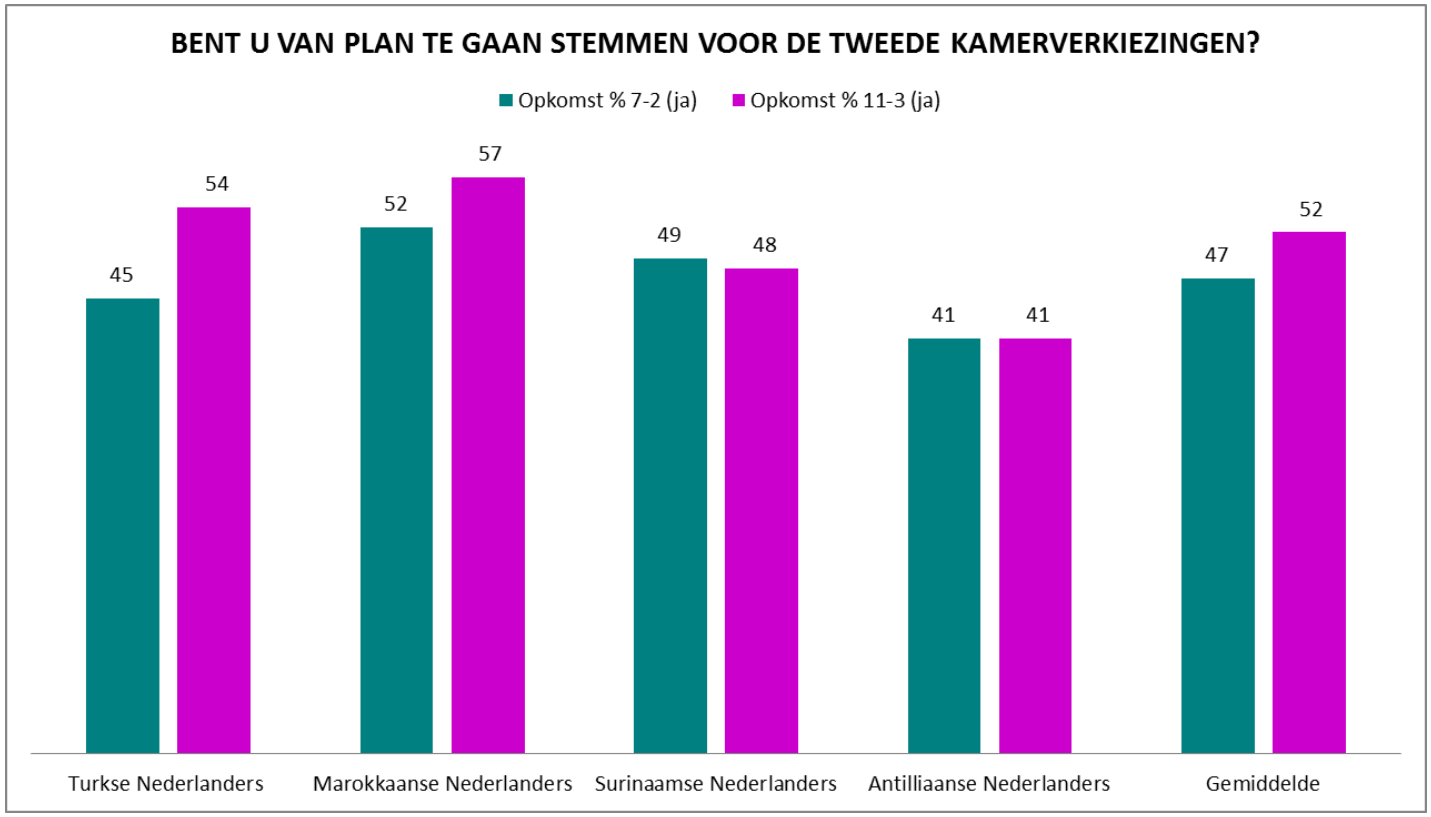

Grafiek 1: opkomst TMSA 7 feb en 11 maart 2017

De gemiddelde opkomst van alle groepen ten opzichte van de vorige peiling ligt iets hoger 52% t.o.v. 47%. Dit komt vooral door het aantal Marokkaanse Nederlanders (+5%) en Turkse Nederlanders (+9%) die zeggen te gaan stemmen.

HEEFT U AL DEFINITIEF EEN KEUZE GEMAAKT VOOR 1 PARTIJ?

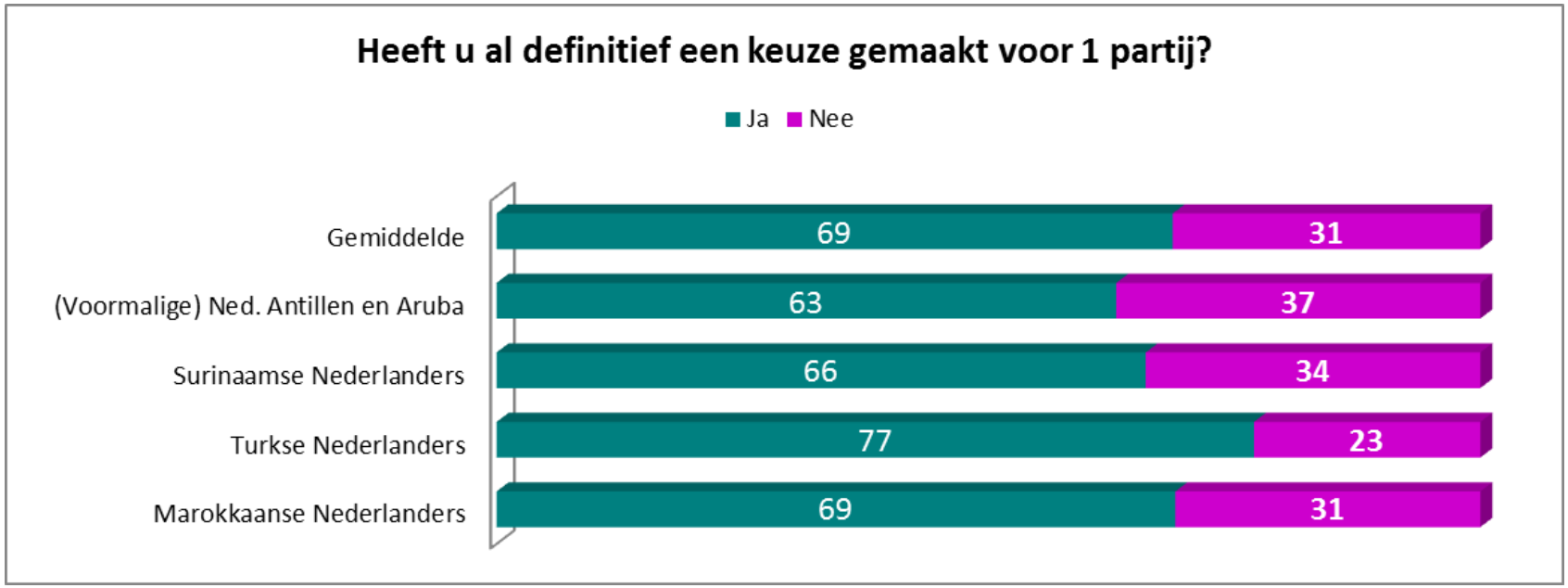

Grafiek 2: zwevende kiezers TMSA 11 maart 2017

-31% van de Nederlanders met een migratie-achtergrond heeft nog geen definitieve keuze gemaakt voor een bepaalde partij.
-Antillianen twijfelen vaker (37%).
-Turken twijfelen het minst met 23%.
-De zwevende kiezer onder Nederlanders met een migratie-achtergrond zweeft vooral tussen de partijen DENK, PVDA, Groen Links en D66.

ALS ER NU TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN ZOUDEN ZIJN, OP WELKE PARTIJ GAAT U STEMMEN?

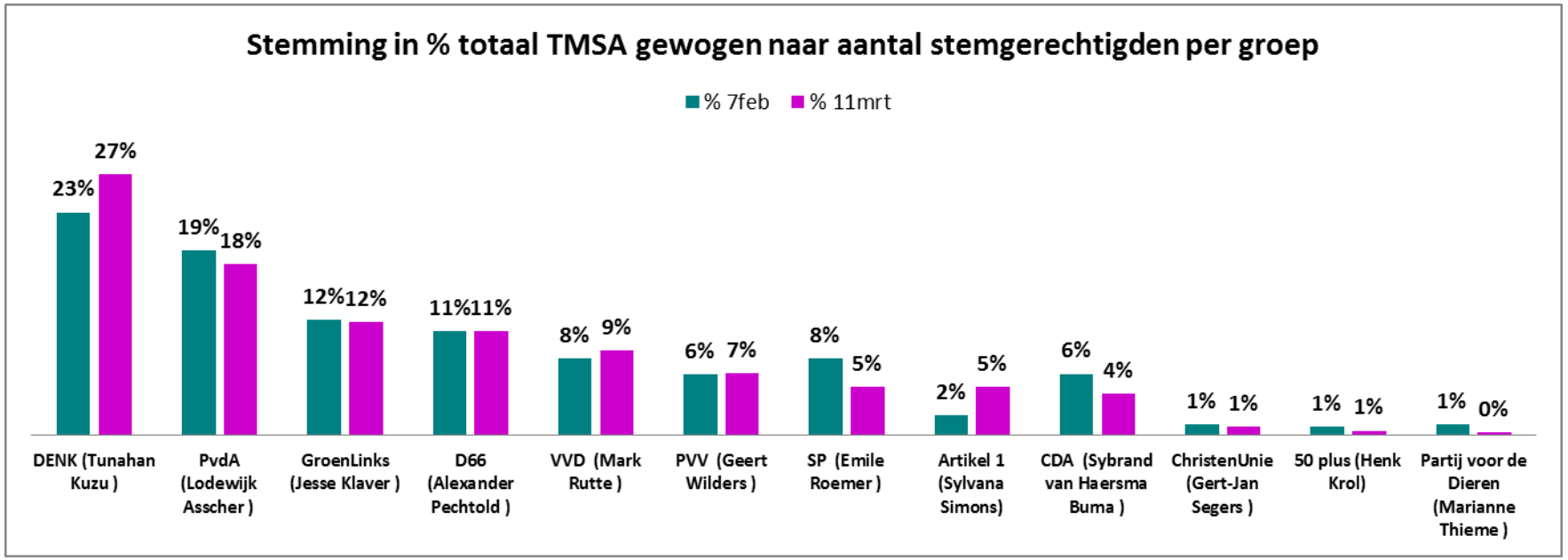

Grafiek 3: stemming % totaal TMSA 11 maart 2017

Meer Turkse- en Marokkaanse Nederlanders zeggen te gaan stemmen. Partij DENK profiteert hiervan en stijgt in de peilingen t.o.v. februari met 4%. Artikel 1 stijgt van 2% naar 5%. SP en het CDA zijn iets gedaald ten opzichte van de laatste peiling, de rest is redelijk stabiel gebleven.

STEMMING TURKSE NEDERLANDERS (N=500)

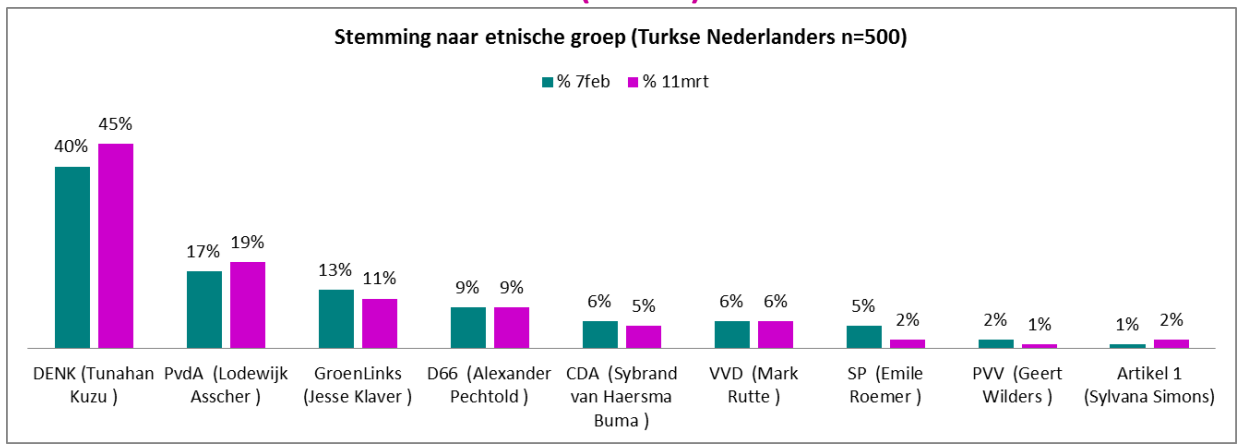

Grafiek 4: stemming Turkse Nederlanders 7 feb en 1maart 2017.

DENK (+5%) EN PVDA (+2%) PROFITEREN VAN DE HOGERE OPKOMST ONDER TURKSE NEDERLANDERS.

STEMMING MAROKKAANSE NEDERLANDERS (N=500)

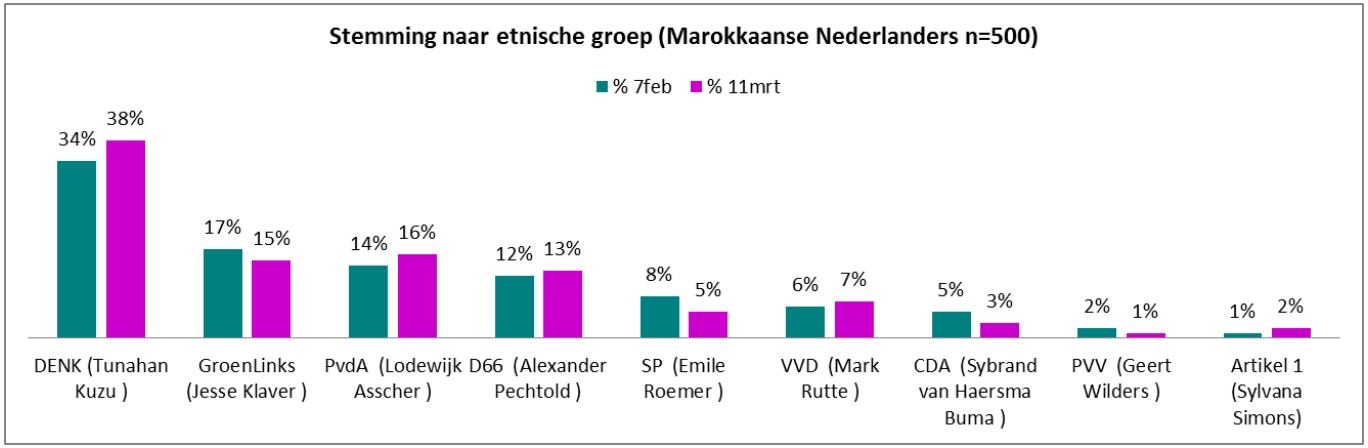

Grafiek 5: stemming Marokkaanse Nederlanders 7 feb en 11 maart 2017.

Zowel DENK als de PVDA profiteren van de hogere opkomst onder Marokkaanse Nederlanders.

STEMMING SURINAAMSE NEDERLANDERS (N=500)

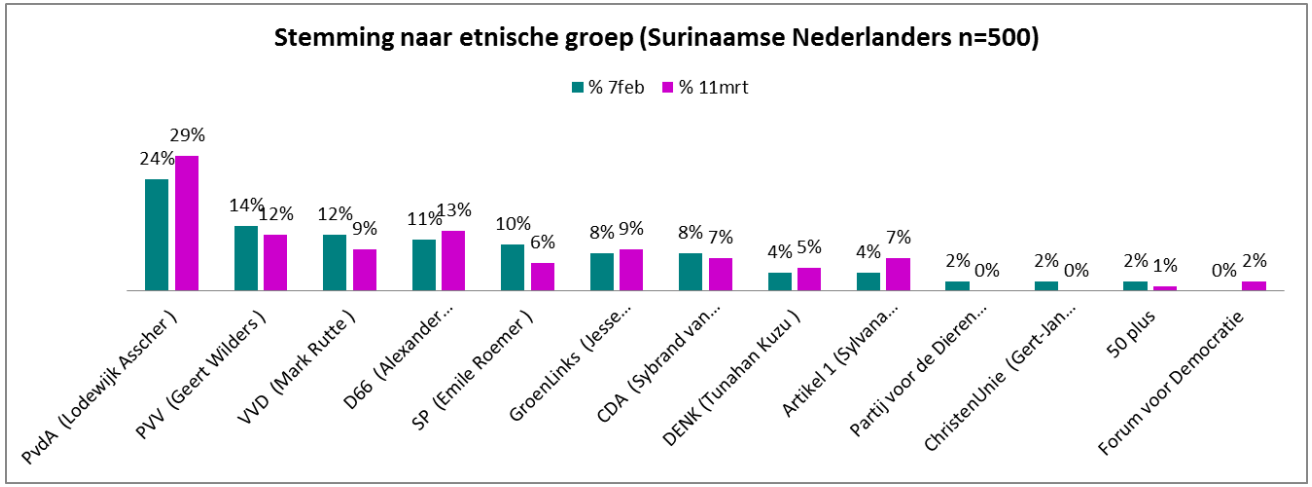

Grafiek 6: stemming Surinaamse Nederlanders 7 feb en 11maart 2017.

Onder Surinaamse Nederlanders stijgen PVDA (+5%), D66 (+2%) en Artikel 1 (+3%) ten opzichte van februari-peiling. Dit gaat ten koste van de PVV, SP en CDA.

STEMMING EN ZETELVERDELING ANTILLIAANSE NEDERLANDERS (N=400)

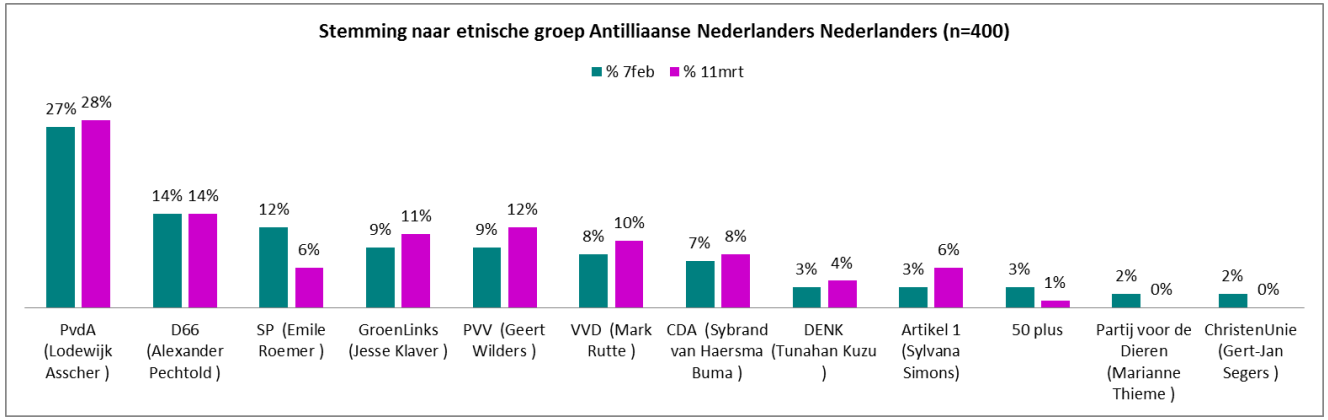

Grafiek 7: stemming Antilliaanse Nederlanders 7 feb en 11 maart 2017.

Onder Antilliaanse Nederlanders is vooral de daling van SP met -6% opvallend. Artikel 1 stijgt met 3%.

WAT ZIJN DE BELANGRIJKSTE VERKIEZINGSTHEMA'S ONDER NEDERLANDERS MET EEN MIGRATIEACHTERGROND?

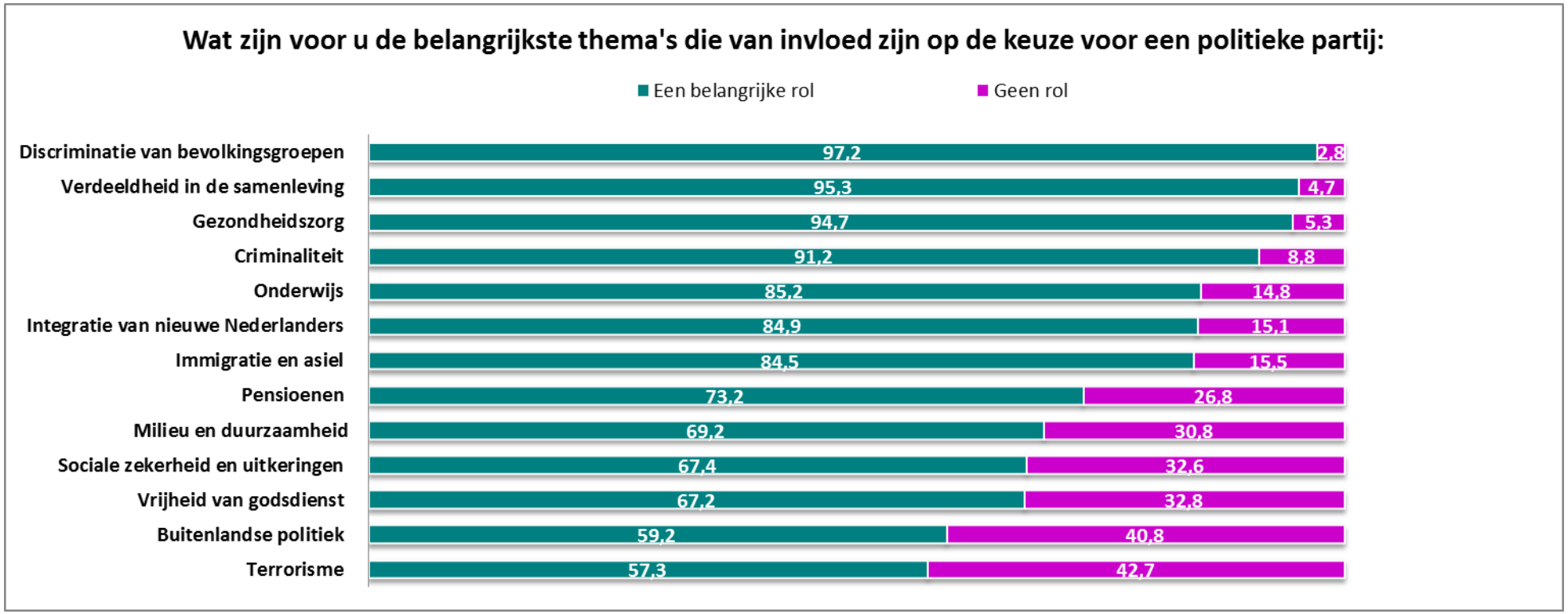

Grafiek 8: belangrijke politieke thema's 11 maart 2017.

Discriminatie, verdeeldheid in de samenleving en de zorg zijn voor alle Nederlanders met een migratie-achtergrond belangrijke thema's.
Onder Turkse Nederlanders zijn vooral terrorisme en de buitenlandse politiek belangrijke verkiezingsthema's.
Onder Marokkaanse Nederlanders spelen thema's als godsdienstvrijheid en bestrijding van criminaliteit een belangrijke rol.
Onderwijs en pensioenen zijn belangrijke verkiezingsthema's voor Surinaamse- en Antilliaanse Nederlanders.

EtnoBarometer

BIJLAGE1: MENINGSPEILING ONDER TURKSE NEDERLANDERS NAAR AANLEIDING VAN DE DIPLOMATIEKE REL MET TURKIJE, ZONDAG 12 MAART 2017

Rotterdam, 14 maart 2017

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Het Opiniehuis/de EtnoBarometer in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Het Opiniehuis-de EtnoBarometer.

Voor meer informatie:
De EtnoBarometer
info@etnobarometer.nl
www.etnobarometer.nl

INLEIDING

Naar aanleiding van de diplomatieke rel op zaterdag 11 maart jl., hebben wij 275 Turkse respondenten gevraagd hoe ze staan in dit voorval, net voor de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart.

Voor het uitvoeren van het onderzoek worden verschillende methodes van dataverzameling ingezet. In eerste instantie maken wij gebruik van onze online panelbestand. Ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen vooral laagopgeleiden en ouderen hebben wij door tijdsgebrek geprobeerd telefonisch aan te vullen. Dit hebben wij gedaan onder onze leden zonder internet/e-mail/met een taalachterstand. In het Nederlands of in de eigen taal.

De resultaten van dit onderzoek worden in dit rapport op visuele wijze gepresenteerd. In dit rapport zullen wij de resultaten van de QuickScan van zondag 12 maart onder 275 Turken (n=275).

Deze online/telefonische QuickScan is niet representatief voor de hele populatie Turkse Nederlanders vanwege de geringe steekproef. Deze meningspeiling is slechts een indicatie en geeft bepaalde trend weer.

SAMENVATTING

Circa de helft van de Nederlandse Turken heeft nog affiniteit met de politiek in Turkije. Ruim een vijfde zegt niet of helemaal niet betrokken te zijn met de Turkse politiek. Bijna de helft van de Turkse respondenten zegt op de AK-partij van Erdogan te hebben gestemd tijdens de Turkse parlementsverkiezingen van 2015. Een kwart zegt niet te hebben gestemd. Voor aankomend referendum zegt 4 op de 10 Turkse Nederlanders JA te gaan stemmen voor het referendum tegen ruim een derde die NEE gaat stemmen.

8 op de 10 Turkse Nederlanders interesseert zich of voelt zich betrokken met de Nederlandse politiek. Dit door actuele ontwikkelingen, oproepen van maatschappelijke organisaties en media-aandacht. Opvallend is dat bijna 4 op de 10 zegt dat de Turkijerel van invloed is op welke partij ze gaan stemmen. Op de linkerflank profiteren vooral DENK, Groen Links en de SP van de Turkijerel. De PVDA wordt dit als regeringspartij meer verweten dan de VVD.
Op de rechterflank profiteren vooral Forum voor Democratie en de PVV. Dit zijn vermoedelijk de Turkse Nederlanders die weinig ophebben met Erdogan.

RESULTATEN PER VRAAG

1. HOE STERK VOELT U ZICH VERBONDEN MET DE POLITIEK IN TURKIJE?

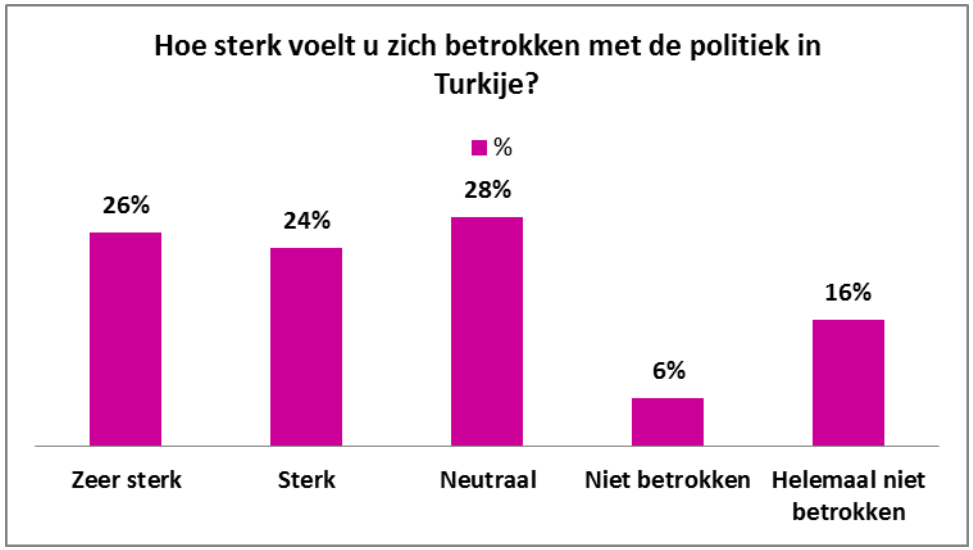

Circa de helft van de Nederlandse Turken heeft nog affiniteit met de politiek in Turkije. Ruim een vijfde zegt niet of helemaal niet betrokken te zijn met de Turkse politiek.

2. HEEFT U TIJDENS DE LAATSTE TURKSE PARLEMENTSVERKIEZINGEN VAN 2015 GESTEMD?

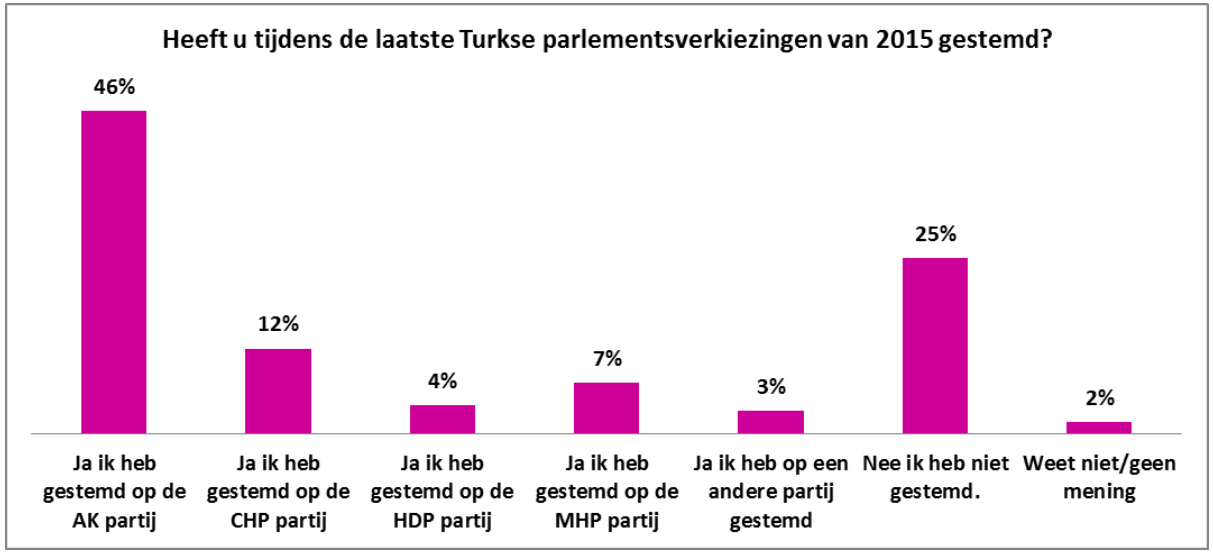

Bijna de helft van de Turkse respondenten zegt op de AK-partij van Erdogan te hebben gestemd tijdens de Turkse parlementsverkiezingen van 2015. Een kwart zegt niet te hebben gestemd.

3. GAAT U STEMMEN OP 16 APRIL AANSTAANDE BETREFFENDE DE AANPASSING VAN DE TURKSE GRONDWET/HET REFERENDUM?

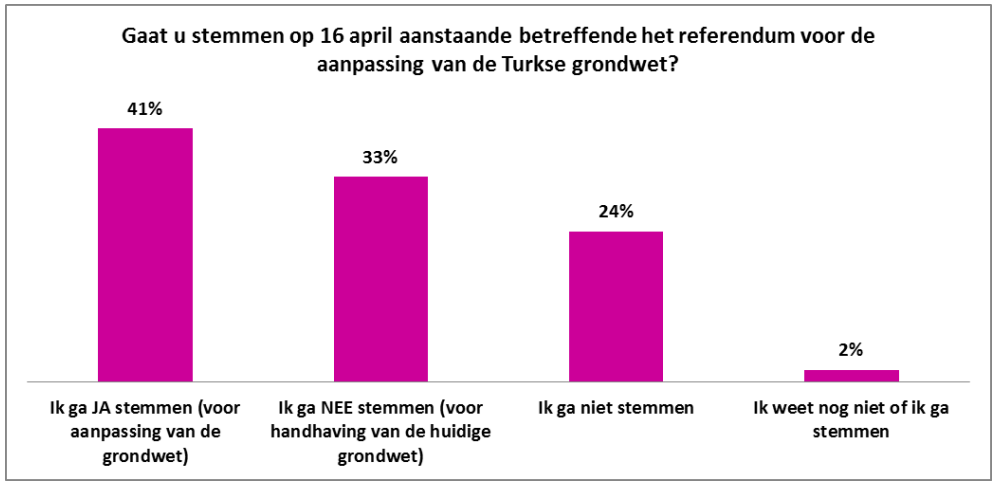

Voor aankomend referendum zegt 4 op de 10 Turkse Nederlanders JA te gaan stemmen voor het referendum tegen ruim een derde die NEE gaat stemmen.

4. IN HOEVERRE VOELT U ZICH BETROKKEN BIJ DE NEDERLANDSE POLITIEK?

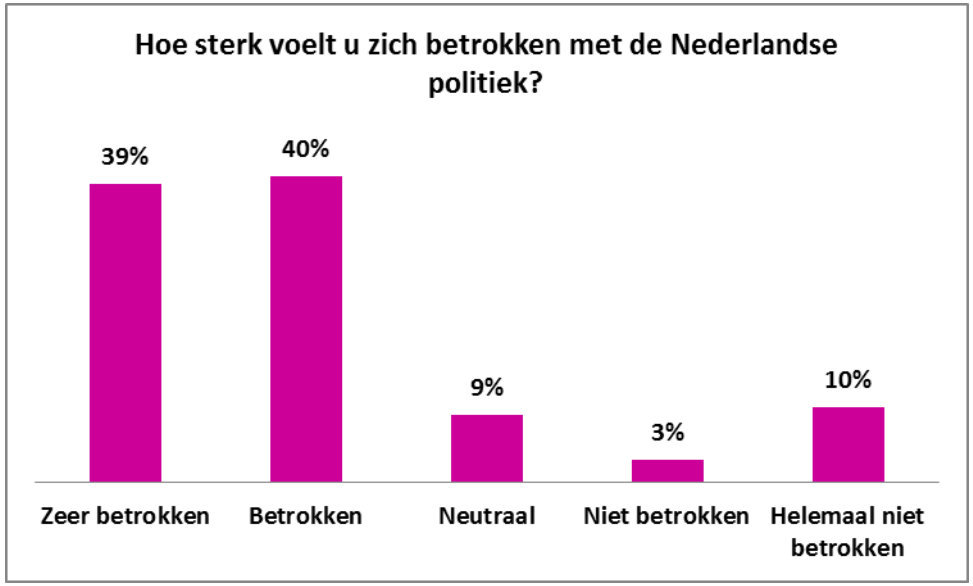

8 op de 10 Turkse Nederlanders interesseert zich of voelt zich betrokken met de Nederlandse politiek. Dit door actuele ontwikkelingen, oproepen door maatschappelijke organisaties en media-aandacht .

5. WAT IS UW OORDEEL, OVER DE VOLGENDE UITSPRAKEN:

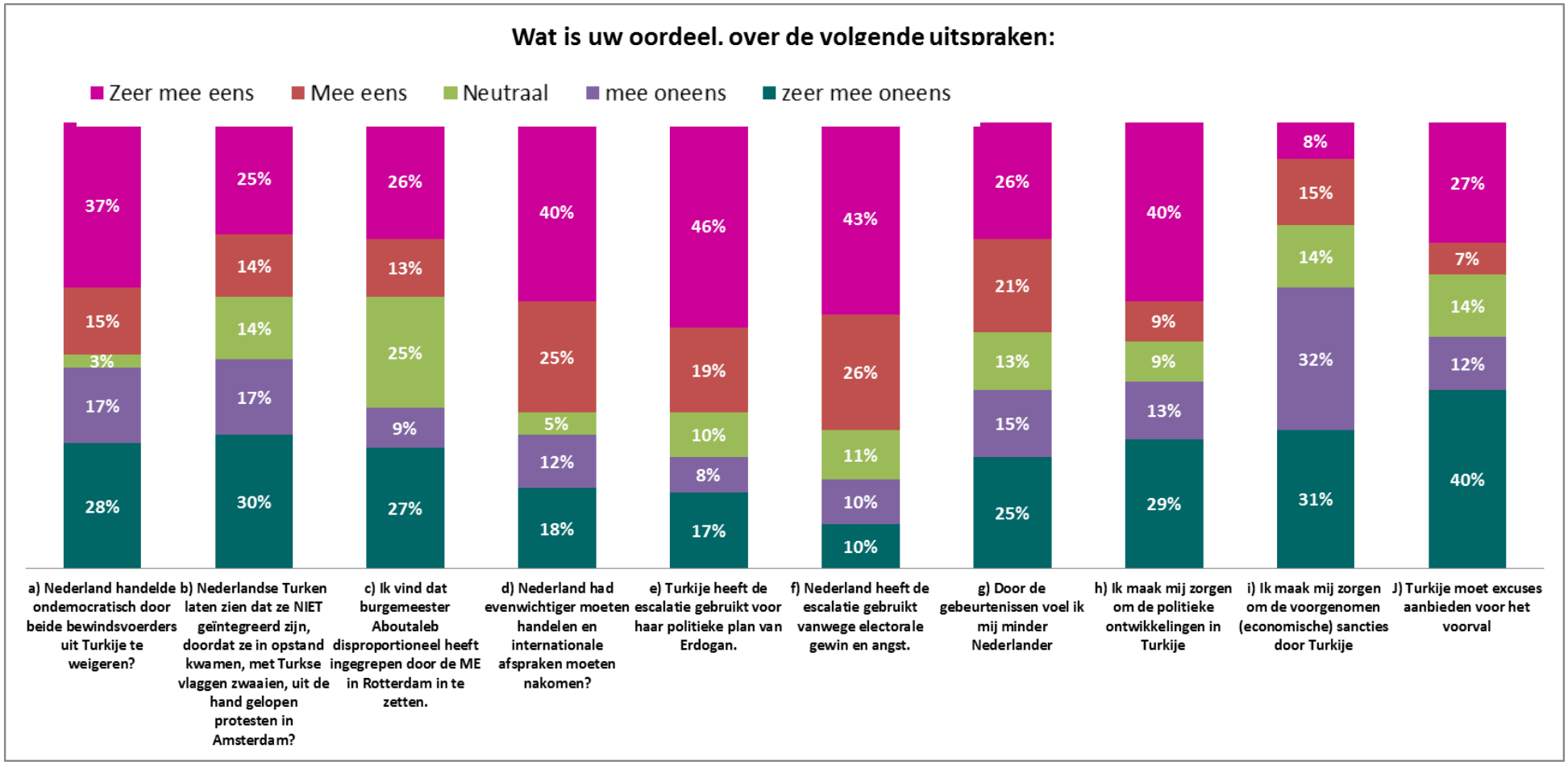

6. HEEFT DE GEBEURTENIS INVLOED OP UW STEM VOOR EEN BEPAALDE PARTIJ?

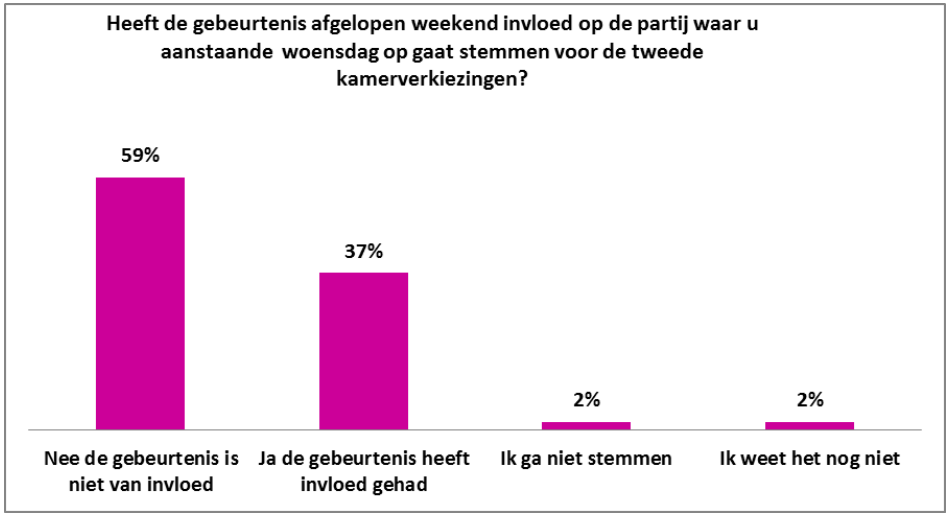

Opvallend is dat bijna 4 op de 10 zegt dat de Turkijerel van invloed is op welke partij ze gaan stemmen.

7. BENT U N.A.V. DE GEBEURTENIS VAN PLAN TE GAAN STEMMEN A.S. WOENSDAG VOOR DE TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN?

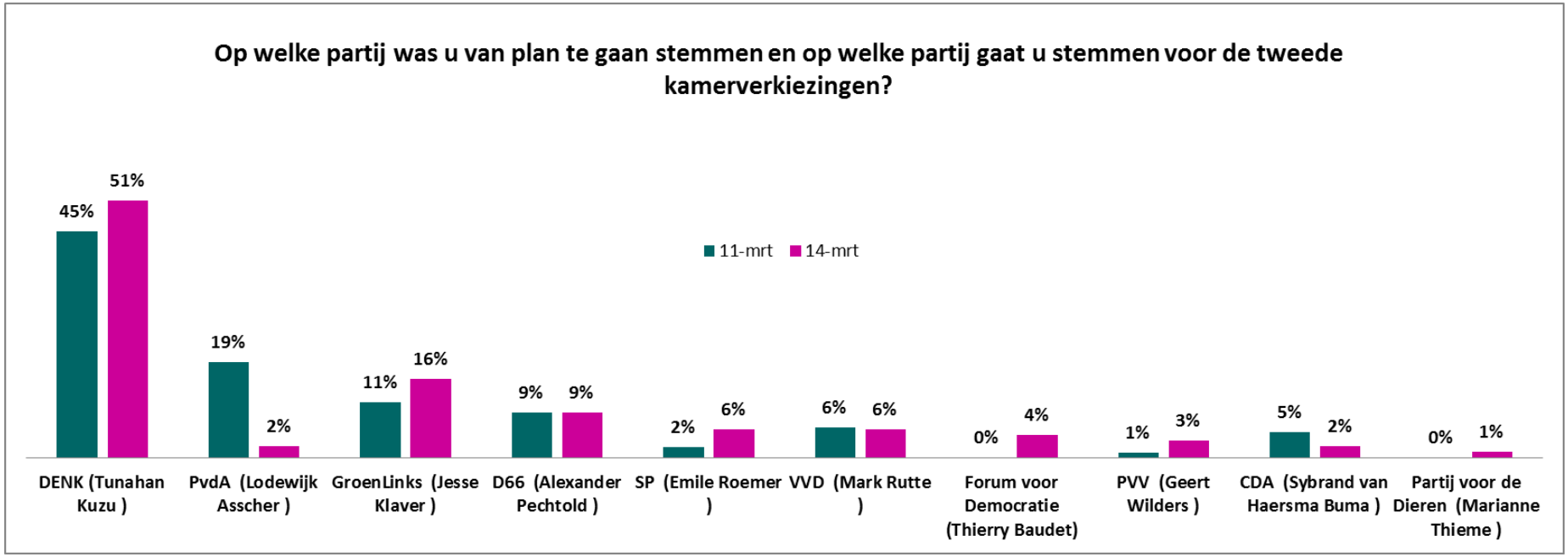

Op de linkerflank profiteren vooral DENK, Groen Links en de SP van de Turkijerel. De PVDA wordt dit als regeringspartij meer verweten dan de VVD.
Op de rechterflank profiteren vooral Forum voor Democratie en de PVV. Dit zijn vermoedelijk de Turkse Nederlanders die weinig ophebben met Erdogan.

APPENDIX 1: ONDERZOEKSVERANTWOORDING

De EtnoBarometer peilt in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart 2017 periodiek de opkomst, stemkeuze en stemmotieven van Nederlanders met een migratieachtergrond. Het instrument baseert voorspellingen op basis van de 4 grootste groepen Nederlanders met een migratieachtergrond: Turkse Nederlanders, Marokkaanse Nederlanders, Surinaamse Nederlanders en Antilliaanse Nederlanders.

In dit rapport zijn de resultaten opgenomen van de eerste en tweede peiling met betrekking tot het verwachte opkomstpercentage, partijvoorkeur en stemmotieven.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van online en face to face-enquêtes onder 1900 Nederlanders met een migratieachtergrond (500 Turkse, 500 Marokkaanse, 500 Surinaamse en 400 Antilliaanse Nederlanders) tussen 18 en 70 jaar die stemgerechtigd zijn voor de Tweede Kamerverkiezingen.

De peiling is uitgevoerd in de periode 27 februari tot en met 10 maart 2017.

HET VELDWERK

Op basis van deskresearch is besloten het onderzoek met verschillende manieren van datacollectie, online, telefonisch en face to face te zetten . De realisatie van een goede spreiding over socio-demografische kenmerken per migrantengroep is de voornaamste reden geweest om voor deze methode te kiezen. Specifiek kenmerkt elke methode zich als volgt: Surinamers en Antillianen ontbreken hieronder

- Online: goede regionale spreiding van hoger opgeleide, jongere en politiek geïnteresseerde Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders die de Nederlandse taal goed beheersen.
- Telefonisch: telefonisch onderzoek is geschikt om de wat oudere en lager opgeleide Turkse en Marokkaanse Nederlanders goed gespreid over het land te bereiken. Deze methode is tevens geschikt voor mensen die in mindere mate de Nederlandse taal beheersen. Daarbij is rekening gehouden met het feit dat de telefonische interviewers naast Nederlands ook in staat zijn de vragenlijst in het Marokkaans of Turks af te nemen.
- Face to face: via deze methode kunnen oudere, lager opgeleide Turkse en Marokkaanse Nederlanders, wat meer geclusterd in grote steden, bereikt worden. Net als voor telefonisch onderzoek onder deze groepen geldt dat de interviewers minimaal tweetalig zijn om minder goed Nederlands sprekende respondenten te kunnen ondervragen.

De Etnobarometer beschikt over een online panel van circa 56.000 respondenten. Respondenten uit het panel zijn voornamelijk geworven via online advertenties, evenementen, netwerken, sociale media en via reguliere onderzoeken. Tevens beschikt de EtnoBarometer over de middelen om respondenten via gespecialiseerde, meertalige enquêteurs telefonisch en face to face te ondervragen.

MIXED MODE ONDERZOEK – STEEKPROEF

Wat betreft het steekproefaantal was het uitgangspunt minimaal 400 Nederlanders te ondervragen per deelpopulatie . Deze omvang is groot genoeg om het sentiment van deze groepen in kaart te brengen. Bij het samenstellen van de steekproef is rekening gehouden met een goede spreiding over relevante socio-demografische kenmerken als geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en Nielsen-regio en generatie. Hierbij is gebruik gemaakt van de meest recente CBS-cijfers.

Het veldwerk heeft plaatsgevonden tussen 27 februari t/m 10 maart 2017. In die veldwerkperiode zijn eerst respondenten uit het online panel van de EtnoBarometer uitgenodigd. Via deze methode zijn vooral jongere doelgroepen (tot 50 jaar) en middelbaar en hoog opgeleiden uit de meer stedelijke gebieden van Nederland bereikt.

Op basis van de (geschatte) totale respons en de respons per subgroep zijn respondenten vervolgens telefonisch en face to face ondervraagd. Via deze methode hebben we vooral lager opgeleide en oudere migranten weten te betrekken in het onderzoek. Ook zijn respondenten in de regio's (Nielsen-verdeling) die ondervertegenwoordigd waren in het online onderzoek relatief vaak telefonisch of face to face benaderd. Omdat de Nederlandse taal in deze subgroepen in mindere mate wordt beheerst, zijn interviewers ingezet die zowel Nederlands als Turks of Marokkaans beheersen. Op deze manier is een netto steekproef
gerealiseerd met een goede spreiding over relevante socio-demografische kenmerken.

Uiteindelijk zijn in totaal 1900respondenten ondervraagd, waarvan 500 Turkse, 500 Marokkaanse, 500 Surinaamse en 400 Antilliaanse Nederlanders tussen 18 en 70 jaar die stemgerechtigd zijn voor de Tweede Kamerverkiezingen. De tabel hieronder geeft de respons per methode weer. De betrouwbaarheidsmarge voor gerapporteerde percentages bij de totale groep Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders is maximaal 5% (bij 95% betrouwbaarheidsniveau).
De resultaten zijn na respons gewogen naar geslacht, leeftijd, opleiding en Nielsen-regio (MOA Gouden Standaard) om de spreiding te optimaliseren. Dit geldt voor de afzonderlijke groepen TMSA en de totale steekproef, waarin rekening is gehouden met de verhouding per groep.

RESPONS PER VELDWERKMETHODE

		Etniciteit respondent								Totaal	
		Turkse		Marokkaanse		Surinaamse Nederlanders		Antilliaanse Nederlanders			
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
VELDWERK METHODE	Online	279	66%	268	55%	292	60%	191	48%	1030	57%
	Huis aan huis	117	28%	132	27%	121	25%	132	33%	502	28%
	Telefonisch	104	25%	100	21%	87	18%	77	19%	368	20%
Totaal		**500**	**118%**	**500**	**104%**	**500**	**102%**	**400**	**101%**	**1900**	**106%**

NON RESPONS

De non respons op de online uitnodigingen bedraagt gemiddeld 15%. De respons onder respondenten die persoonlijk zijn benaderd (telefonisch-huis aan huis) bedraagt gemiddeld 60% Dit komt door het nauwe contact met de telefoonpanelleden en het feit dat wij huis aan huis-respondenten op 3 verschillende momenten benaderen (weekenddag, avond en overdag).

MAXIMALE ZETELS TMSA-GROEP

	Aantal inwoners*	#Kiesgerechtigd	Opkomst %	Opkomst % 11-3	# opkomst 11-3	Max. zetels**
Turken	397.000	295.527	45%	54%	159.585	2,5
Marokkanen	386.000	254.365	52%	57%	144.988	2,2
Surinamers	349.000	280.072	49%	48%	134.435	2,1
Antillianen	151.000	106.609	41%	41%	43.710	0,7
Totalen	1.283.000	936.573	47%	52%	482.717	7,4

Tabel 1: aantal kiesgerechtigd TMSA opkomst en aantal te verdelen zetels
* CBS 2016 ** 1 zetel = 65.000 stemmen
Onder de Nieuwe Nederlanders met een migratie-achtergrond (Niet-Westerse Allochtonen), valt een 10-tal zetels te verdienen. Onder de TMSA-groep zijn maximaal 7 zetels beschikbaar op basis van de verwachte opkomst.

BETROUWBAARHEID

Bij een steekproefomvang van n=1792 geldt bij een betrouwbaarheidsniveau van 0,95 een maximale onnauwkeurigheidsmarge van 2,21%. Dit betekent dat een in de steekproef gevonden percentage van 50% in de hele populatie tussen de 47,79% en 52,21% ligt.
Echter dient gesteld te worden dat de 4 deelpopulaties zodanig van elkaar verschillen qua culturele achtergronden dat wij uitgaan van de volgende onnauwkeurigheidsmarges per deelpopulatie:

Deelpopulatie	Steekproef *	onnauwkeurigheidsmarges
Turkse	500	4,33%
Marokkaanse	500	4,33%
Surinaamse	500	4,33%
Antilliaanse Nederlanders	400	4,85%

*)De steekproef is getrokken op basis van de ideaalcijfers voor geslacht, leeftijd, opleiding, Nielsen-regio en provincie voor de volgende separate etnische groepen: Surinamers, Turken, Antillianen en Marokkanen.

APPENDIX 2:

Onderzoeksverantwoording Dataverzameling Etnobarometer (ODE)

De Etnobarometer: uw partner voor onderzoek en dataverzameling omtrent specifieke doelgroepen.

Intro
De Etnobarometer is een full service onderzoeksbureau. De Etnobarometer is breed georiënteerd, maar de enige die echt sterk is in onderzoek onder specifieke doelgroepen, zoals allochtonen (de zogenoemde 'moeilijk waarneembare groepen').

Dataverzameling
Betrouwbare onderzoeksresultaten kunnen niet zonder goede dataverzameling. Maar dataverzameling onder allochtonen is moeilijk of ondoenlijk. Vele marketeers, beleidsmakers en onderzoekers geven aan, dat ze relatief onbereikbaar zijn of onvoldoende vertegenwoordigd zijn in gangbare panels en dat als men ze wel wil bereiken essentiële onderzoeksresultaten ontbreken of de nonresponsiviteit hoog is van deze doelgroep. Dus de reguliere bureau's hebben te weinig of geen data over specifieke doelgroepen.

Relevantie
De Etnobarometer daarentegen biedt betrouwbaar en gedegen onderzoek en is de enige, die deze doelgroepen inzichtelijk en bereikbaar maakt! Wij verzamelen data met relevantie, afgestemd op de behoefte van de opdrachtgever en met een hoge respons. De Etnobarometer is gespecialiseerd in het uitvoeren van dataverzamelingsprojecten over specifieke doelgroepen en voorziet u van hoogwaardige data . Het inzichtelijk maken, insluiten en bereiken van deze doelgroep(en) is ons sterkste wapen. Kwalitatief of kwantitatief, u kunt voor alle vormen van onderzoek bij ons terecht.

Behoefte
De noodzaak onder marketeers, beleidsmakers en onderzoekers om meer, beter of nauwkeurige data onder specifieke doelgroepen te verkrijgen is groot de laatste jaren. We kunnen concluderen, dat er leemten bestaan in de kennis over de specifieke doelgroepen. De Etnobarometer voorziet in die behoefte op de meest effectieve manier. De vaak geconstateerde lage respons van allochtonen is te verklaren uit de verschillende achtergrondkenmerken van allochtonen, die je goed moet kennen. Wij hebben de expertise en kennis in het gedrag van Nieuwe Nederlanders. Of het nu gaat om de *TMSA-groep* (Turkse, Marokkaanse, Surinaams en Antilliaanse Nederlanders), Indonesiërs, Polen of Chinezen. Wij weten door onze aanpak de verschillende allochtone bevolkingsgroepen te bereiken waardoor relevantie, redundantie en respondent validiteit van verkregen data, zeer gewaardeerd wordt.

Full service tot second opinion
De Etnobarometer verzorgt het gehele onderzoekstraject. Wij kunnen u van dienst zijn van offerte tot presentatie van het onderzoek, van de onderzoeksopzet, vragenlijstontwikkeling , pre-testen/pilots, veldwerk, dataverzameling, data-invoer, data-analyse en eindrapportage. Maar staan u ook bij gemis aan kennis of bereik omtrent specifieke doelgroepen, om u te begeleiden of te adviseren bij deeltrajecten, deelonderzoeken,
interpretatie van uw onderzoeksresultaten of het geven van een second opinion.

Onze onderzoeksdata omvat jarenlange contacten en relatie met de allochtonen consument c.q. respondenten. Hierdoor hebben wij een ingangen en instrumenten om een grote deel van de specifieke doelgroepen te bereiken, te betrekken en zichtbaar te maken voor onze opdrachtgevers.

Instrumenten
Wij weten precies, waar wij onderzoeken dienen af te nemen, omdat wij een goede samenwerkingen vormen met allochtone media, koepelorganisaties en weten hun te bereiken in de concentratiegebieden. Tevens hebben wij mailingbestanden van ruim 250.000 mensen van allerlei pluimage, die regelmatig worden bevraagd en hebben duizenden enthousiaste deelnemers aan ons EtnoPanel. Daarnaast gaan wij verder wanneer ons panel niet toereikend is; van veldwerk om mensen te interviewen tot de specifieke doelgroep aan huis bezoeken en ze in de eigen taal aan te spreken, zorgt voor de beste input.

Verantwoording
Als onderzoeksdata beschikbaar is omtrent de specifieke doelgroepen, dan dient dat objectief bruikbaar te voldoen aan de eisen van de onderzoeksfinancier. Wij beheren, registreren en presenteren de feiten/ onderzoeksdata, zodat replicatieonderzoek, omtrent integriteit verifieerbaar is voor onze opdrachtgevers.

Dit doen we door middel van ons Onderzoeksverantwoording Dataverzameling Etnobarometer (ODE) waarin wordt aangegeven op welke manier de onderzoeksdata beheerd, gedocumenteerd en gedeeld kunnen worden. Het ODE helpt tevens om in kaart te brengen welke voorzieningen, interpretaties of waar mogelijk knelpunten ontstaan bij de omgang met onze onderzoeksgegevens.

Uitvoering
Bij de uitvoering van onze onderzoeken doorlopen wij en registreren wij altijd een aantal fases van de onderzochte specifieke doelgroepen;

- definiëren prestatie-indicatoren
- definiëren determinanten en actoren
- data verzamelen
- data analyseren
- rapporteren bevindingen
- interpretatie bevindingen
- presenteren bevindingen

Tevens wordt in het DMP altijd een rapportage opgemaakt volgens de; ADORRA;

- Aanleiding
- Doelstelling
- Onderzoeksopzet
- Representativiteit
- Resultaten
- Aanbevelingen

Enquêteurs
Voor de dataverzameling onder de specifieke doelgroepen beschikt de Etnobarometer over MBO+ opgeleide enquêteurs, die een representatieve afspiegeling zijn van de onderzoekspopulatie. Ons team is zeer divers, die verschillende talen spreken, waardoor onderzoek in het Engels, Turks, Arabisch/Berbers, Chinees, Pools of een andere taal afgenomen kan worden. Tevens kunnen wij externe tolken inschakelen waar nodig.
Onze ervaren en betrokken enquêteurs hebben feeling met diversiteitsgerelateerde factoren, waardoor zij subtiele en moeilijk herkenbaar belemmeringen kunnen herkennen en wegnemen. Tevens herkennen zij gedrags- of houdingsverschillen, sociale- en culturele verschillen, waardoor communicatie, omgangsvormen en houding kunnen worden aangepast. Zij zijn ook instaat om de uitkomsten zodanig te interpreteren en het juiste verhaal achter de cijfers te vertellen in onze rapportages. De Etnobarometer besteedt veel aandacht aan het ontwikkelen en verbeteren van crossculturele vragenlijsten, om de validiteit en betrouwbaarheid van onderzoeksresultaten te verhogen. Het ophogen van de contactfrequentie, verlengen van het veldwerk of het geven van een beloning door onze enquêteurs is een mogelijkheid om de nonrespons tegen te gaan. Onze manier van etnische matching tussen respondenten en interviewers heeft zeer degelijk een positief effect op onderzoeken.

Steekproef
De Etnobarometer gebruikt verschillende manieren van steekproef voor kwantitatief onderzoek onder allochtonen, afhankelijk van het onderzoeksstadium om te kunnen komen tot uitspraken, die een representatief beeld van de onderzoeksvraag kunnen geven.
Afhankelijk van het onderzoek stadium en de onderzoeksvraag maken wij een selectie uit een totale populatie ten behoeve van een meting van bepaalde eigenschappen van die populatie. Wij hanteren dus geen standaard steekproefprocedure en wordt per onderzoeksvraag bepaalt, welke steekproef wordt gehanteerd. Elke steekproef heeft zijn voor en nadelen en in de ene situatie is de ene manier beter dan de andere. Afhankelijk of wij de gehele bij ons bekende populatie (CBS), ons mailingbestanden of ons database gebruiken, kunnen wij diverse toegesneden steekproeven gebruiken.
Doorgaans gebruiken wij voor ons Etnopanel (ons een elektronische database) de a-selectmethode (= willekeurig/random), wat wil zeggen dat alle leden een evengrootte kans hebben om in de steekproef terecht te komen. Afhankelijk van het onderzoek, tijdspanne, budget en onderzoeksvraag kan de steekproef anders van aard zijn en nemen wij andere opties ter handde, zoals; selecte steekproef of getrapte a-selecte steekproef, geselecteerde clustersteekproef, gemakkelijkheidssteekproef of beoordelingssteekproef en routesteekproef.
De keuze van de methode voor steekproeftrekking wordt bepaald door veel factoren zoals de gewenste nauwkeurigheid van de te publiceren informatie, het budget en de enquêteercapaciteit, de belangrijke punten zijn de kosten, de nauwkeurigheid, de enquêtebelasting en gewenste resultaat.

Onderzoeksmethoden
De inzet van verschillende onderzoeksinstrumenten die recht doen aan de complexiteit van onderzoek onder de specifieke doelgroepen., doen wij o.a. met
Onderzoeksinstrumenten die recht doen aan de complexiteit van onderzoek onder de specifieke doelgroepen., doen wij o.a. met

- Panelonderzoek middels ons Etnopanel
- Mailingen
- Online enquêtes
- Huis-aan-huis
- Diepte-interviews
- Groepsgesprekken bv. Bewonerscollectief
- Veldinterviews / straatinterviews
- Telefonische interviews (mobiel, WhatsApp, SMS, huistelefoon)
- Online onderzoek via allochtone online media, social media

APPENDIX 3: GEBRUIKTE VRAGENLIJST POLITIEKE PEILING

1. **Bent u van plan te gaan stemmen? vraagstelling komt niet overeen met vraagstelling in de tabel. Toevoeging voor de Tweede Kamerverkiezingen lijkt mij relevant (voor een volgende keer)**
   - ☐ Ja
   - ☐ Nee
   - ☐ Geen mening

2. **Heeft u al definitief een keuze gemaakt voor 1 partij?**
   - ☐ Ja
   - ☐ Nee
   - ☐ Geen mening

3. **Als er nu Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn, op welke partij gaat u stemmen? In de tabellen worden de namen van de lijsttrekkers van VVD, D66 et cetera genoemd. Hier echter niet**
   - ☐ VVD
   - ☐ PvdA
   - ☐ PVV
   - ☐ CDA
   - ☐ SP
   - ☐ D66
   - ☐ GroenLinks
   - ☐ Christen Unie
   - ☐ SGP
   - ☐ Partij voor de Dieren
   - ☐ 50PLUS
   - ☐ Piratenpartij
   - ☐ DENK (lijsttrekker: Tunahan Kuzu)
   - ☐ VNL (lijsttrekker: Jan Roos)
   - ☐ Forum voor Democratie (lijsttrekker: Thierry Baudet)
   - ☐ Nieuwe Wegen (initiatief Jacques Monasch)
   - ☐ GeenPeil (lijsttrekker Jan Dijkgraaf)
   - ☐ Artikel 1 (lijsttrekker Sylvana Simons)
   - ☐ Anders, namelijk
   - ☐ Weet niet

4. In hoeverre spelen de volgende thema's een rol bij uw keuze voor een partij? Het standpunt van de partij ten aanzien van…

	Belangrijke rol	Enigszins	Geen rol	Weet niet
Milieu en duurzaamheid				
Onderwijs				
Normen en waarden				
Gezondheidszorg				
Criminaliteit				
Terrorisme				
Buitenlandse politiek				
Pensioenen				
De economie				
Immigratie en asiel				
Integratie van nieuwe Nederlanders				
Verdeeldheid in de samenleving				
Discriminatie van bevolkingsgroepen				
Vrijheid van godsdienst				

5. Waar bent u geboren?

- ☐ Nederland
- ☐ Marokko
- ☐ Turkije
- ☐ Suriname
- ☐ Nederlandse Antillen
- ☐ Anders, namelijk:…..

6. Waar is uw moeder geboren?

- ☐ Nederland
- ☐ Marokko
- ☐ Turkije
- ☐ Suriname
- ☐ Nederlandse Antillen
- ☐ Anders, namelijk:…..
- ☐ Weet ik niet

1. Waar is uw vader geboren?

- ☐ Nederland
- ☐ Marokko
- ☐ Turkije
- ☐ Suriname

- ☐ Nederlandse Antillen
- ☐ Anders, namelijk:…..
- ☐ Weet ik niet

7. Wat is uw leeftijd?
   - <18-105> jaar

8. Kunt u tot slot aangeven wat uw hoogst genoten schoolopleiding is?
   - ☐ Geen of basisonderwijs
   - ☐ Vmbo, MBO1, onderbouw havo
   - ☐ Have, vwo, MBO
   - ☐ Hbo, wo bachelor
   - ☐ Wo master, doctoraal
   - ☐ Weet niet/kan niet zeggen

Bij telefonisch en face to face onderzoek:

9. INT: Noteer taal waarin interview is afgenomen
   - ☐ Nederlands
   - ☐ Marokkaans
   - ☐ Turks
   - ☐ Anders, namelijk:…..
   - ☐ Weet ik niet

APPENDIX 4: GEBRUIKTE VRAGENLIJST QUICKSCAN TURKIJEREL

Naar aanleiding van de diplomatieke rel tussen Nederland en Turkije hebben wij een aantal vragen voor u opgesteld.

1. Hoe sterk voelt u zich verbonden met de politiek in Turkije?

- ☐ Zeer sterk
- ☐ Sterk
- ☐ Neutraal
- ☐ niet sterk
- ☐ helemaal niet sterk
- ☐ geen mening

2. heeft u tijdens de laatste Turkse parlementsverkiezingen van 2015 gestemd?

- ☐ Ja ik heb gestemd op de AK partij
- ☐ Ja ik heb gestemd op de CHP partij
- ☐ Ja ik heb gestemd op de HDP partij
- ☐ Ja ik heb gestemd op de MHP partij
- ☐ Ja ik heb op een andere partij gestemd
- ☐ Nee ik heb niet gestemd.

3. Gaat u stemmen op 16 april aanstaande betreffende de aanpassing van de Turkse grondwet?

- ☐ Ja
- ☐ Nee (ga door met vraag 5)
- ☐ Ik weet het nog niet (ga door met vraag 5)

4. Wat gaat u stemmen betreffende de aanpassing van de Turkse grondwet?

- ☐ Ik ga JA stemmen (voor aanpassing van de grondwet)
- ☐ Ik ga NEE stemmen (voor handhaving van de huidige grondwet)
- ☐ Ik weet het niet/ik wil het niet zeggen

5. In hoeverre voelt u zich betrokken bij de Nederlandse politiek?

- ☐ Zeer betrokken
- ☐ Betrokken
- ☐ Neutraal

- ☐ Niet betrokken
- ☐ Helemaal niet betrokken
- ☐ Geen mening

6. Wat is uw oordeel, over de volgende uitspraken: (zeer mee eens-mee eens-neutraal-mee oneens-zeer mee oneens-geen mening.

a) Nederland handelde ondemocratisch door beide bewindsvoerders uit Turkije te weigeren?
b) Nederlandse Turken laten zien dat ze NIET geïntegreerd zijn, doordat ze in opstand kwamen, met Turkse vlaggen zwaaien, uit de hand gelopen protesten in Amsterdam?
c) Ik vind dat burgemeester Aboutaleb disproportioneel heeft ingegrepen door de ME in Rotterdam in te zetten.
d) Nederland had evenwichtiger moeten handelen en internationale afspraken moeten nakomen?
e) Turkije heeft de escalatie gebruikt voor haar politieke plan van Erdogan.
f) Nederland heeft de escalatie gebruikt vanwege electorale gewin en angst.
g) Door de gebeurtenissen voel ik mij minder Nederlander
h) Ik maak mij zorgen om de politieke ontwikkelingen in Turkije
i) IK maak mij zorgen om de voorgenomen (economische) sancties door Turkije

7. Bent u n.a.v. de gebeurtenis van plan te gaan stemmen a.s. woensdag voor de Tweede Kamerverkiezingen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Geen mening

8. Heeft de gebeurtenis invloed op uw stem voor een bepaalde partij?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Geen mening

9. Op welke partij wilde u aanvankelijk stemmen?

- ☐VVD
- ☐ PvdA
- ☐ PVV
- ☐ CDA
- ☐ SP
- ☐ D66
- ☐ GroenLinks
- ☐ Christen Unie
- ☐ SGP
- ☐ Partij voor de Dieren
- ☐50PLUS
- ☐Piratenpartij

☐ DENK (lijsttrekker: Tunahan Kuzu)
☐ VNL (lijsttrekker: Jan Roos)
☐ Forum voor Democratie (lijsttrekker: Thierry Baudet)
☐ Nieuwe Wegen (initiatief Jacques Monasch)
☐ GeenPeil (lijsttrekker Jan Dijkgraaf)
☐ Artikel 1 (lijsttrekker Sylvana Simons)
☐ Anders, namelijk
☐ Weet niet

10. **Op welke partij gaat u nu stemmen?**

☐VVD
☐ PvdA
☐ PVV
☐ CDA
☐ SP
☐ D66
☐ GroenLinks
☐ Christen Unie
☐ SGP
☐ Partij voor de Dieren
☐50PLUS
☐Piratenpartij
☐ DENK (lijsttrekker: Tunahan Kuzu)
☐ VNL (lijsttrekker: Jan Roos)
☐ Forum voor Democratie (lijsttrekker: Thierry Baudet)
☐ Nieuwe Wegen (initiatief Jacques Monasch)
☐ GeenPeil (lijsttrekker Jan Dijkgraaf)
☐ Artikel 1 (lijsttrekker Sylvana Simons)
☐ Anders, namelijk
☐ Weet niet